

Слово «активность» в данном словосочетании имеет первостепенное значение, поэтому определим, что же такое активность:

- в Толковом словаре Ушакова под активностью рассматривают энергичную деятельность [2];
- в словаре русского языка активность — деятельное участие в чем-либо, энергичная деятельность [1];
- в словаре русского языка Ожегова активность — это занятие, труд [2];
- активность — понятие, выражающее способность живых существ производить движения произвольные и изменяться под воздействием внешних или внутренних стимулов-раздражителей, — всеобщую характеристику живых существ, их собственную динамику как источник преобразования или поддержания жизненно значимых связей со средой [2].

Таким образом, мнение авторов во многом похоже, и рассматривают активность — как энергичную деятельность, действие. Что касается слова «финансовая» из существующего словосочетания, то оно определяет сущность данной деятельности, действия. Исходя из вышесказанного, финансовая активность — энергичная деятельность в сфере финансовых операций. Понятие финансовая активность часто используется и становится синонимом понятия финансовой деятельности. Однако это не так. Финансовая активность представляет собой важную характеристику свойств финансовой деятельности.

Финансовую активность можно рассматривать как специфический вид деятельности хозяйствующих субъектов. Одним из таких хозяйствующих субъектов выступают домашние хозяйства.

Финансовую активность домохозяйств можно рассматривать как склонность к принятию рискованных финансовых решений в отношении использования собственных финансовых ресурсов, направленных на различные финансовые вложения, исходя из финансового потенциала домохозяйства.

Финансовая активность домохозяйств — это свойство домохозяйства и реальное проявление этого свойства, заключающееся в мобильности, предприимчивости, инициативе в отношении финансовых ресурсов. В данном случае, можно сделать акцент на психологических мотивах решений об использовании своих финансовых ресурсов. Рассматриваются внутренние качества членов домохозяйства: их характер, психология, привычки, доходы, потребление. Однако, рассматривая домохозяйство вне общества и его взаимосвязей, невозможно объективно установить факторы, воздействующие на формирование психологии членов домохозяйства и их решений, касающихся формирования и использования финансовых ресурсов.

Учитывая вышеизложенное, финансовая активность домохозяйств — это такое поведение, зависящее от внутренних качеств домохозяйства или его членов, направленное на использование и распределение собственных финансовых ресурсов, трансформирующиеся в финансовые вложения, в зависимости от финансового потенциала данного домохозяйства.

Исходя из уровня финансовой активности, можно выделить 2 группы домохозяйств:

- финансово активные домохозяйства;
- финансово неактивные домохозяйства.

Финансово активные домохозяйства — домохозяйства со стабильными средними ежемесячными доходами.

Точная и адекватная оценка финансовой активности домохозяйств является информационной основой для различных финансово-кредитных учреждений, которые готовы привлекать свободные финансовые ресурсы населения.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Словарь русского языка: В 4-х т, 2-е изд., исправленное и дополненное / АН СССР, Ин-т рус. яз, под ред. А.Г. Евгеньевой. — М.: Русский язык, 1983. — 752 с.
2. Электронная версия словарей: <http://www.slovopedia.com/>; <http://mirslouvrei.com/>.

СТВОРЕННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ УМОВ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Нехайчук Д.В., асистент, НАПКС

Розв'язання проблем регіонального розвитку потребує чіткого розподілу функцій та координування діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Упродовж останніх років у країні здійснюється реформування системи державного управління та місцевого самоврядування. Основною метою такого реформування є створення децентралізованої моделі організації влади, спроможної ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій в умовах ринкової економіки.

Державна політика щодо реалізації зазначеного пріоритетного напрямку передбачатиме:

- зміну моделі територіальної організації влади, наближення її до європейських стандартів, зокрема приведення у відповідність з Європейською хартією місцевого самоврядування;

- деконцентрацію владних повноважень, перерозподіл повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з додержанням принципів децентралізації та субсидіарності;

- зміну функцій місцевих державних адміністрацій — перетворення місцевих органів виконавчої влади загальної компетенції на контрольно-наглядові органи у структурі виконавчої влади;

- реформування системи адміністративно-територіального устрою шляхом створення правових, економічних і організаційних умов для формування територіальних громад, які забезпечуватимуться матеріальними, фінансовими та іншими ресурсами в обсязі, достатньому для ефективної реалізації завдань і виконання функцій місцевого самоврядування;

- розширення фінансово-економічних можливостей територіальних громад, посилення мотивації органів місцевого самоврядування щодо зміцнення місцевих бюджетів через впровадження на державному рівні соціальних стандартів надання послуг населенню незалежно від місця проживання.

Пріоритетний напрям 1 — *розширення фінансово-економічних можливостей територіальних громад.*

Основними проблемами, що заважають повноцінному функціонуванню інституту місцевого самоврядування, є:

- фінансово-економічна несамостійність територіальних громад;
- надмірна концентрація владних повноважень у центральних та місцевих органах виконавчої влади, обмеженість повноважень і ресурсів органів місцевого самоврядування у частині забезпечення діяльності територіальних громад;

- недостатня правова врегульованість механізму економіко-фінансового забезпечення діяльності територіальних громад;

- низький рівень взаємодії органів місцевого самоврядування та контролю за їх діяльністю з боку територіальних громад.

Для розв'язання зазначених проблем необхідно внести зміни до законодавства, що регулює процеси місцевого самоврядування у частині чіткого розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і їх фінансово-економічного забезпечення.

Розподіл повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також між органами місцевого самоврядування різних рівнів повинен здійснюватися виходячи з принципу субсидіарності.

З метою зміцнення матеріальної бази органів місцевого самоврядування та підвищення рівня їх ресурсного забезпечення необхідно у першочерговому порядку вирішити питання щодо:

- завершення процесу розмежування об'єктів державної та комунальної власності;
- законодавчого визначення статусу об'єктів комунальної власності та об'єктів спільної власності територіальних громад;

- надання об'єктам комунальної власності, що перебувають у розпорядженні обласних та районних рад, статусу об'єктів комунальної власності територіальних громад;

- розмежування земель, що перебувають у державній власності, та таких, що передані до комунальної власності;

- удосконалення механізму сплати місцевих податків і зборів шляхом проведення податкової реформи;

- підвищення рівня заінтересованості органів місцевого самоврядування у збільшенні обсягу надходжень до державного бюджету;

- зміцнення місцевих бюджетів розвитку;

- запровадження програмно-цільового методу формування та виконання місцевих бюджетів, а також практики середньострокового фінансового планування на місцевому та регіональному рівні;

- розширення доступу органів місцевого самоврядування на ринок внутрішніх та зовнішніх запозичень. Законодавче врегулювання механізму запозичення, що здійснюється органами місцевого самоврядування;

- підвищення ефективності діяльності фінансово-кредитних установ, що перебувають у власності органів місцевого самоврядування різних рівнів;

- сприяння розв'язанню соціально-економічних проблем територіальних громад сіл шляхом удосконалення механізму земельної іпотеки.

Здійснення відповідних заходів, зокрема внесення до Бюджетного кодексу України змін щодо оптимізації порядку взаєморозрахунків між бюджетами різних рівнів, створить належне підґрунтя для реалізації бюджетної реформи в Україні.

Пріоритетний напрям 2 — *реформування адміністративно-територіального устрою.*

Реформа адміністративно-територіального устрою передбачає розбудову раціональної системи територіальної організації влади, що враховує потреби населення.

Основним завданням реформи адміністративно-територіального устрою є утворення базової самоврядної адміністративно-територіальної одиниці, забезпеченої необхідними фінансовими, матеріальними та людськими ресурсами.

Адміністративно-територіальній реформі передуватиме законодавче визначення статусу адміністративно-територіальних одиниць, надання їм можливості утворювати органи місцевого самоврядування, забезпечення рівності у наданні соціальних, культурних та адміністративних послуг, створення відповідної матеріально-технічної бази, а також розроблення порядку вирішення інших питань у сфері адміністративно-територіального устрою.

Пріоритетний напрям 3 — *узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку регіонів.*

Нерівномірне відновлення економічного потенціалу регіонів, передусім їх окремих територій, — характерна ознака останніх років. Відсутність державного регулювання зазначених процесів призводить до збільшення територіальної диспропорції. На кожному етапі розвитку держави її політика повинна забезпечувати баланс між стимулюванням найбільш перспективних територій і запровадженням дієвого механізму для подолання економічної та соціальної нерівності. Така політика сприяє інтеграції суспільства, дає можливість запобігти перетинанню критичної межі регіональних відмінностей.

Реалізація сучасної державної регіональної політики потребує постійного узгодження довгострокових завдань розвитку між центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, їх вирішення, визначення гранично допустимого рівня міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації із запровадженням моніторингу на державному та регіональному рівні.

З метою запобігання збільшенню міжрегіональної диспропорції основний обсяг державних витрат у соціальній сфері спрямовуватиметься на забезпечення реалізації права населення на освіту, охорону здоров'я і соціальний захист. Передбачено встановлення обґрунтованого співвідношення між частками інвестиційних ресурсів, які виділяються на стимулювання динамічного зростання регіонів і зменшення регіональних відмінностей.

Законодавчою базою для запровадження механізму зменшення диспропорції у соціально-економічній сфері на регіональному рівні та подолання депресивного стану окремих територій є Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів».

Реалізація зазначеного Закону дасть можливість:

- запровадити договірні засади у відносинах між Урядом та органами місцевого самоврядування. Договірні засади передбачатимуть взаємну відповідальність центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за реалізацію в регіонах спільних заходів, визначених Стратегією та регіональними стратегіями розвитку. Угоди щодо регіонального розвитку укладатимуться між Урядом та органами місцевого самоврядування відповідно до державних пріоритетів розвитку регіонів, визначених у додатку 1;

- забезпечити державне стимулювання розвитку депресивних територій шляхом розроблення та виконання програм подолання депресивного стану і надання цільової державної підтримки для розвитку виробничої та соціальної інфраструктури; формування інфраструктури підприємництва, фінансування програм перекваліфікації працівників, розвиток соціально-культурної сфери та охорони довкілля.

Для розв'язання накопичених проблем регіонального розвитку необхідно прийняти нормативно-правові акти, які передбачатимуть:

- розмежування функцій та повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- впровадження правового режиму користування майном, що перебуває у спільній власності територіальних громад, удосконалення механізму управління таким майном; розмежування земель державної і комунальної власності;

- удосконалення порядку регламентації загальнодержавного і регіонального прогнозування та планування соціально-економічного розвитку (визначення статусу стратегічних документів, запровадження принципів регіонального програмування та планування);

- впровадження механізму концентрації та оптимізації державних ресурсів, що спрямовуються у регіони як поточне фінансування державних установ, капітальні вкладення головних розпорядників коштів державного бюджету з метою досягнення найбільш ефективного їх використання під час розв'язання проблем регіонального розвитку;

- впровадження механізму підвищення заінтересованості органів місцевого самоврядування у зміцненні їх фінансової бази шляхом закріплення за місцевими бюджетами частки загальнодержавних надходжень; розширення повноважень органів місцевого самоврядування у затвердженні та виконанні бюджету;

- чітке визначення переліку та розміру граничних ставок місцевих податків і зборів;

- реформування системи адміністративно-територіальних одиниць;

- координацію процесів розвитку місцевого самоврядування, сприяння співпраці його органів.

Основними інструментами реалізації пріоритетів є:

Угоди щодо регіонального розвитку

Укладення угод щодо регіонального розвитку дасть змогу узгоджувати державні пріоритети регіонального розвитку з регіональними пріоритетами, концентрувати державні та місцеві ресурси для їх виконання.

За результатами аналізу переваг регіону та основних структурних проблем, які негативно впливають на конкурентоспроможність і потенціал зростання у кожному регіоні, угоди щодо регіонального розвитку визначатимуть спільні заходи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з реалізації Стратегії та регіональних стратегій розвитку та укладатимуться між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

Договірні відносини розвиватимуться поступово з урахуванням набутого досвіду та стану готовності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування до їх сприйняття.

Програми подолання депресивності окремих територій

З метою запобігання зростанню міжрегіональних диспропорцій розроблятимуться та виконуватимуться програми, які визначатимуть комплекс заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, спрямованих на подолання депресивності окремих територій та стимулювання їх розвитку. Для фінансування заходів зазначених програм залучатимуться кошти державного і місцевих бюджетів та інших джерел.

Державні цільові програми

Для забезпечення реалізації окремих пріоритетних напрямів розроблятимуться та виконуватимуться державні цільові програми розвитку окремих регіонів, які мають перетворитися на дієвий інструмент державної регіональної політики шляхом їх спрямування не на загальну підтримку конкретних регіонів, а на цільове розв'язання системних проблем.

Регіональні стратегії розвитку і програми соціально-економічного та культурного розвитку

З метою забезпечення проведення державної політики регіонального розвитку, узгодження довгострокових державних пріоритетів регіонального розвитку із стратегічними напрямами розвитку регіонів Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації разом з органами місцевого самоврядування, із залученням громадськості розроблятимуть регіональні стратегії розвитку на період до 2015 року та здійснюватимуть заходи з їх реалізації.

О РЕФОРМИРОВАНИИ МЕСТНОГО НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В УКРАИНЕ

Сушкова Е.Е., ассистент, аспирантка, НАПКС

В настоящее время в Украине достаточно актуальной и часто обсуждаемой является проблема финансовой обеспеченности регионов в решении вопросов экономического развития и повышения благосостояния населения территории. За последние 7 лет удельный вес доходов местных бюджетов в общей сумме доходов Сводного бюджета Украины имеет стабильную тенденцию к снижению (с 32,3% в 2001 г. до 26,1% в 2008 г.). В противовес такому уменьшению расходы местных бюджетов динамично растут — с 36,7% в 2005 году до 43,4% в 2007 году. К тому же доходная часть местных бюджетов на сегодня наполовину состоит из трансфертов из государственного бюджета. Все это лишает территориальных общин возможности за счет собственных средств решать местные проблемы.

Основу финансовой базы местных бюджетов (около 80% всех доходов) составляют налоговые поступления. В зарубежной практике успешно функционирует система местного налогообложения, обеспечивающая достаточно большие поступления в бюджеты этого уровня. Так в середине 90-х гг. XX века в структуре доходов местных органов власти местные налоги составляли в США — до 65%, во Франции — свыше 60%, в Германии — до 45%, в Японии — 35% [2, с. 765].

На сегодняшний день в Украине местные налоги и сборы взимаются в соответствии с Декретом КМУ от 20.05.1993 г. №56-93 «О местных налогах и сборах». Данному нормативному акту в 2008 году исполнилось 15 лет, а его нормы уже не учитывают произошедшие за это время изменения в экономике страны, и соответственно не дают возможности существенно повысить роль местных налогов и сборов в формировании доходной части местных бюджетов.

Можно выделить следующие недостатки системы местного налогообложения в Украине. Во-первых, несмотря на предусмотренное в действующем законодательстве количество местных налогов и сборов (14 видов), их влияние на формирование местных бюджетов незначительно. Сумма поступлений этих налогов за 2008 г. составила 729,9 млн. гривен, что составляет лишь 0,7% от общей суммы поступлений в местный бюджет. Во-вторых, ряд местных налогов либо вообще не взимается, либо их администрирование не покрывается средствами от их поступлений, что противоречит принципу эффективности налогообложения. В-третьих, действующая система местных налогов и сборов не способна выполнять какого-либо регулирующего потенциала. Хотя она может служить полноценным инструментом регулирования социально-экономических процессов в регионе, так как полномочия в установлении, определении ставок таких налогов, перечня освобожденных объектов и субъектов по таким налогам находится в компетенции местных органов власти. Это позволяет непосредственно решать местные проблемы, учитывая специфику территории.